

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 5 ว่าด้วยนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 (3) มีสาระสำคัญที่กล่าวถึงพอสรุปความได้ว่า “รัฐต้องจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยรัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวโน้มนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ”

ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ได้กล่าวมาข้างต้นได้กลายมาเป็นแม่บทแห่งการกำหนดแผนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559) ที่กล่าวว่าประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คนในสังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมสามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาให้ประเทศก้าวหน้าไปได้อย่างมั่นคงที่กล่าวอ้างมาข้างต้นจะไม่สามารถดำเนินได้อย่างต่อเนื่องถ้าบุคคลในชาติขาดการศึกษา ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงเป็นสถาบันที่สำคัญรองลงมาจากสถาบันครอบครัวที่จะช่วยส่งเสริม กล่อมเกลาให้ประชาชนในชาติมีพัฒนาการตามวิถีทางแห่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษาซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาที่สำคัญที่สุดเพื่อการออกไปทำงานรับใช้สังคม

ดังนั้นคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ขึ้นโดยอาศัยกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปีฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ซึ่งเป็นแผนเชิงรุกที่ชี้นำทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศในระยะยาวและเป็นแผนแม่บทกำกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะ 5 ปีรวม 3 แผน ได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2551-2554) แผนพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) และแผนพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) โดยแผนดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

การดำเนินการตามแผนพัฒนาที่เป็นกรอบใหญ่ที่ถูกกำหนดโดยคณะกรรมการการอุดมศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวก็ยังคงไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้อย่างต่อเนื่องและจริงจังกังนี้การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในช่วงปัจจุบันก็ยังคงมีสภาพปัญหาที่พอสรุปได้ว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไทยเกิดวิกฤติปัญหาด้านคุณภาพในหลายมิติ ได้แก่

1) มิติแห่งคุณภาพบัณฑิตหรือตัวบัณฑิตเอง ขาดความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาและทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการทำงานในโลกอนาคต ขาดแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ ขาดจิตสำนึกต่อสังคม มีค่านิยมเพียงแคंपริญญามากกว่าทักษะและองค์ความรู้ที่จะใช้ในการประกอบวิชาชีพ 2) มิติด้านคุณภาพผู้สอน ผู้สอนขาดองค์ความรู้และทักษะที่แท้จริงกับวิชาที่สอน ขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัย มุ่งเพียงแค่การสอนเฉพาะเนื้อหามากกว่าการสอดแทรกวินัย คุณธรรมและจริยธรรม เข้าไปสู่กระบวนการเรียนรู้ 3) มิติด้านคุณภาพการผลิตบัณฑิตและการจัดการศึกษาซึ่งเน้นเพียงแค่การจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนเท่านั้น ขาดการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกคุณภาพบัณฑิตไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและโลกอนาคต การจัดหลักสูตรการศึกษาขาดการฝึกทักษะ (Skills) และการฝึกปฏิบัติการที่สามารถเชื่อมโยงกับวิชาชีพต่างๆ (วิจิตร ศรีสอาน, 2552)

นอกจากนี้แล้วเมื่อมองในมิติแห่งผลประโยชน์ (utilitarian) สถาบันอุดมศึกษาถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ขาดความรู้และทักษะอย่างแท้จริง เป็นการจัดการศึกษาแบบลอยตัว (non – engaged education) ที่ไม่มีความรับผิดชอบและเชื่อมโยงต่อสังคมและการประกอบอาชีพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)

ทั้งๆ ที่การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานคือภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่ถูกกำหนดโดยภาคส่วนที่เกี่ยวข้องแต่ทั้งนี้คุณภาพการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ได้ซึ่งปรากฏผลออกมาเป็นรูปธรรมจากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยนานาชาติโลก (World University) จากนิตยสารไทม์ไฮเออร์ซิปเปลเมนต์ (THES) Time Higher Education World University ในช่วงปี พ.ศ.2556 -2557 (2013 - 2014) ไม่มีสถาบันอุดมศึกษาไทยติดอันดับ 1 ใน 200 มหาวิทยาลัยนานาชาติเลย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียแล้วสถาบันอุดมศึกษาของจีน ญี่ปุ่น ฮังกง ไต้หวัน เกาหลีใต้ และ ออสเตรเลีย ล้วนติดอยู่ในอันดับ 1 ใน 200 ทั้งสิ้น

ผลการจัดอันดับดังกล่าวจึงต้องถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาและหาเหตุผลว่าทำไมการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยจึงไม่สามารถที่จะทัดเทียมกับนานาชาติได้ ซึ่งในโลกอนาคตมีแนวโน้มที่จะเกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับการเปิดการค้าเสรีกับอาเซียนจึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องย้อนกลับมาพิจารณาตนเองและเร่งหาแนวทางในการแก้ไข้ปัญหาเพื่อการพัฒนาต่อไปในอนาคต เพื่อการสนับสนุนและสร้างการได้เปรียบให้กับบัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปในภายภาคหน้า

วิธีการสร้างการได้เปรียบให้กับบัณฑิตไทยจึงต้องอาศัยกระบวนการและวิธีการที่นอกเหนือจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งในอดีตนั้นผู้สอน หรืออาจารย์ ทำหน้าที่ในการให้ความรู้ในเชิงทฤษฎีเป็นหลัก การจัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการเพียงแค่ผู้เรียนเป็นผู้รับข้อมูลจากผู้สอนอย่างเดียว (Receiver) ส่วนผู้สอนก็ทำหน้าที่เพียงให้ข้อมูล (Sender) กับผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ช่องว่างในกระบวนการศึกษาจึงเกิดขึ้นอย่างมากมาย

ดังนั้นกระบวนการในการลดช่องว่างและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตจึงต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งประกอบไปด้วยความร่วมมือกับสถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพต่างๆ ความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งในระดับระนาบเดียวกัน อันได้แก่

มหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศที่ทำการสอนในสาขาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ความร่วมมือต่าง ระนาบ ได้แก่ หน่วยงานภายนอกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง ผู้เรียนเป็นต้น

สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 40 แห่งทั่วประเทศที่ทำการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ทั่วประเทศ โดยมี “ปณิธาน” ที่แน่วแน่ คือ “การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และมีการจัดการศึกษาในสายธุรกิจบริการและอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวมาก่อนมหาวิทยาลัยใดๆ ในประเทศไทยกว่า 30 ปี โดยเริ่มทำการสอนในสายอุตสาหกรรม การบริการตั้งแต่เป็นวิทยาลัยครู ซึ่งสังกัดกรมการฝึกหัดครูและได้กลายมาเป็นสายวิชาชีพไปในที่สุด

แต่ทั้งนี้กระบวนการในการผลิตบัณฑิตออกไปปรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ บางแห่งที่ผ่านมายังคงเป็นกระบวนการแบบเดิมๆ ที่เคยปฏิบัติมา ขาดการฝึกฝนทักษะอย่างจริงจัง ขาดการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก และทำที่สื่อบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไปจึงไม่สามารถใช้ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์เข้ากับการทำงานได้ แต่ในขณะที่เดียวกันมหาวิทยาลัยราชภัฏบาง แห่งกลับดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนในสายธุรกิจบริการได้ดีพอสมควรเนื่องจากการใช้ รูปแบบและวิธีการบริหารจัดการการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ เท่าที่ตนเองพอที่จะค้นคว้าหา มาได้เท่านั้น แต่ทั้งนี้ก็ยังมิได้ใช้หลักการ วิธีการ หรือรูปแบบใดๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัย ราชภัฏที่เป็น “มหาวิทยาลัยแห่งท้องถิ่น” ที่พอจะเป็นต้นแบบให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่นๆ ได้ เพียงแค่การประคองตัวให้สามารถผลิตบัณฑิตออกไปปรับใช้สังคมในแต่ละปีเท่านั้น

ดังนั้นกลุ่มผู้วิจัยจึงเกิดแนวความคิดการพัฒนาแบบบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การเรียนรู้ควบคู่กับการทำงานสายธุรกิจบริการสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยขึ้น เพื่อใช้ เป็นต้นแบบและแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศจำนวน 40 แห่ง ได้นำไปประยุกต์ใช้เพื่อการผลิตบัณฑิตสายอุตสาหกรรมบริการให้ตอบสนองต่อความ ต้องการของสังคมและสถานประกอบการอย่างแท้จริง

เพราะกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการ ทำงาน (Work Integrated Learning) หรือ WIL นั้นมีจุดเด่นที่จะเกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้องหลายภาคส่วน ทั้งในเชิงแคบและเชิงกว้าง คือ 1) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้ศึกษา ได้แก่ ก) WIL สามารถใช้เป็น เครื่องมือในการแก้ปัญหาต่างๆ เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยวิธีการนี้เป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiences) ที่สร้างโอกาสให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะการทำงานและทักษะเฉพาะที่ สัมพันธ์กับวิชาชีพที่ตนเองศึกษา ข) WIL ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตการทำงานที่แท้จริงก่อนสำเร็จ การศึกษา ค) WIL ช่วยทำให้ผู้ศึกษาได้พัฒนาทักษะทางสังคม (Social Skills) ต่างๆ ได้แก่ การ ทำงานร่วมกับผู้อื่น (Cooperative Learning) การพัฒนาทักษะการสื่อสารและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (Cultural and Language Skills Exchanged) และ ง) บัณฑิตที่มีทักษะความรู้ความสามารถเฉพาะ จะได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าผู้ที่ขาดทักษะ 2) ประโยชน์ที่เกิดกับผู้สอน ได้แก่ ก) ผู้สอนได้รับ ประสบการณ์และความรู้แปลกใหม่จากการนิเทศติดตามนักศึกษาในขณะที่ปฏิบัติงานจริง ข) ความรู้ที่ ผู้สอนได้รับจากการนิเทศนักศึกษาฝึกงานสามารถนำไปขยายฐานเป็นการจัดการเรียนการสอนใน รูปแบบอื่นๆ

ได้อีก ค) ผู้สอนจะไม่เกิดความผิดพลาดในการให้ความรู้เชิงปฏิบัติการแก่นักศึกษาเนื่องจากนักศึกษาได้ทดลองปฏิบัติจริงแล้ว 3) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสถาบันการศึกษา คือ ก) มหาวิทยาลัยได้เกิดการเชื่อมโยงโลกการศึกษากับโลกธุรกิจบริการเข้าไว้ด้วยกัน ข) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างการยอมรับ การสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของบัณฑิตให้เกิดขึ้นกับสถานประกอบการ ค) เมื่อสถาบันเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการจะทำให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไปมีงานทำทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษา และ 4) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสถานประกอบการเอง ได้แก่ ก) สถานประกอบการได้พนักงานที่มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการทำให้ไม่ต้องเสียเวลาในการฝึกหัดใหม่ ข) สถานประกอบการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำหรือการกำหนดหลักสูตรใหม่ที่จะพัฒนาขึ้นก่อให้เกิดความเชื่อมั่นจากองค์กรวิชาชีพและเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ให้กับสถานประกอบการอีกทางหนึ่งด้วย

จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงานสายธุรกิจบริการสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย จึงเป็นกระบวนการพัฒนาและสร้างเครื่องมือ รูปแบบ วิธีการใหม่ๆ ให้การจัดการศึกษาในสายอุตสาหกรรม การบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง

ดังนั้นกลุ่มผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวความคิดใหม่ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work integrated Learning) โดยส่งผ่านด้วยวิธีการในการพัฒนาดังนี้ คือ 1) การศึกษาข้อมูลเชิงปฐมภูมิ (Primary Source) และทุติยภูมิ (Secondary Source) ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่เป็นมาตรฐาน (Standard Competency) ของงานสายธุรกิจบริการที่มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ WILของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตและการใช้บัณฑิต (Stakeholder) ได้แก่ สถาบันการศึกษา (ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน) สถานประกอบการ (เจ้าของ ผู้บริหาร พนักงาน) องค์กรวิชาชีพ ผู้ใช้บัณฑิตหรือหัวหน้างาน และผู้ปกครอง 2) การถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา การปฏิบัติงานดีเด่น (Best Practice) และปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ ที่คล้ายๆ กับ WIL ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการบูรณาการและพัฒนาให้เป็นรูปแบบ WIL สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 3) เพื่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work integrated Learning) และสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 4) เพื่อทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับมหาวิทยาลัยนำร่องเพื่อเป็นต้นแบบแห่งการปฏิบัติ (Best Practice)และการเผยแพร่คู่มือต่อไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเมื่อสิ้นสุดกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work integrated Learning) สายธุรกิจบริการสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย จะได้ผลสัมฤทธิ์ปลายทาง 2 ส่วนคือ

1) ผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ หมายถึง กลุ่มผู้วิจัย สถาบันการศึกษา ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ ผู้ใช้บัณฑิตผู้ปกครอง ได้ผลประโยชน์ดังนี้ ก) เกิดความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (Understanding) ถึงขั้นตอนและวิธีการในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work Integrated Learning) ข) เกิดทักษะกระบวนการคิด (Thinking Skills) การทำงานร่วมกัน (Cooperative Working) การบูรณาการ (Integration) และการประยุกต์ใช้ (Implementation) วิธีการดังกล่าวในการจัดการเรียนการสอนที่

สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถอดบทเรียน การสนทนาพูดคุย ค) นักศึกษาได้ประสบการณ์และฝึกฝนทักษะการปฏิบัติการจากสถานที่จริงก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในสาขาวิชาชีพแห่งตน และ ง) เกิดต้นแบบแห่งการปฏิบัติการ (Best Practice) และวิธีการจัดการเรียนการสอนสายธุรกิจบริการในมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย ที่มหาวิทยาลัยอื่นๆ สามารถถอดบทเรียนและนำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทของตนเองได้

2) ผลสัมฤทธิ์เชิงปริมาณ ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work integrated Learning) สายธุรกิจบริการที่เป็นต้นแบบให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 40 แห่งทั่วประเทศไทยได้ทดลองใช้ 2) คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นที่ประกอบไปด้วย ก) ขั้นตอน วิธีการ กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร ข) ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการส่วนที่เกี่ยวข้อง (สถานประกอบการ ผู้ใช้บัณฑิต สถานที่ปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ที่เลี้ยง เป็นต้น) ค) ขั้นตอนการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการสอนแบบบูรณาการ ง) ขั้นตอนการเตรียมการและพัฒนานักศึกษาในรูปแบบ WIL จ) ขั้นตอนการวัดและประเมินผลตามรูปแบบการจัดจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work integrated Learning)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work integrated Learning) สายธุรกิจบริการ
2. เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work integrated Learning) สายธุรกิจบริการ
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงานในมหาวิทยาลัยนาร่องและประเมินรูปแบบที่ทดลอง
4. เพื่อปรับปรุงรูปแบบและสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work integrated Learning) สายธุรกิจบริการสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยเพื่อการเผยแพร่ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตระยะเวลา 1 ปี (ตุลาคม 2558– กันยายน 2559)
2. ขอบเขตประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ส่วน คือ 1) สถาบันการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร (ประธานหลักสูตร) ผู้สอน ผู้เรียน 2) สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ ผู้ใช้บัณฑิตและ 3) ผู้ปกครอง
3. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ แนวทางการจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work Integrated Learning)

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้เพื่อการบูรณาการเพื่อการจัดการเรียนการสอนสายธุรกิจบริการในมหาวิทยาลัยราชภัฏได้
2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work integrated Learning) สายธุรกิจบริการสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏนาร่องอยู่ในระดับดี

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

1. **การบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน** หมายถึง รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ การจัดการศึกษาที่มีการจัดไว้อย่างเป็นระบบที่เน้นผลลัพธ์ของการเรียนรู้จากการทำงาน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษา สถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพ เพื่อพัฒนาให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพได้จริงมีประสิทธิภาพตามความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม

2. **มหาวิทยาลัยราชภัฏ** หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีความหมายว่า “คนของพระราชา” ที่ทำการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งพัฒนามาจากวิทยาลัยครูและสถาบันราชภัฏตามลำดับโดยได้รับพระราชทานนามมหาวิทยาลัยจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา มีจำนวนทั้งสิ้น 40 แห่งทั่วประเทศ และได้เปิดทำการสอนระดับปริญญาตรีสายอุตสาหกรรมบริการเป็นลำดับแรกของประเทศไทย

3. **สายอุตสาหกรรมบริการ** หมายถึง หลักสูตรหรือรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและโรงแรม ธุรกิจบริการอาหารและภัตตาคาร และธุรกิจการบิน

4. **คู่มือเพื่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน** หมายถึง เอกสารที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน โดยประกอบไปด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน การบูรณาการความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพสายอุตสาหกรรมบริการ

5. **การพัฒนาในขณะปฏิบัติการเรียนการสอน(On the Job Training)** หมายถึง การพัฒนาหรือการให้องค์ความรู้แก่ผู้ศึกษาสายอุตสาหกรรมบริการในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ในเชิงองค์ความรู้ (Knowledge) ที่ได้จากชั้นเรียนและการปฏิบัติการจริงในสถานประกอบการโดยได้รับคำแนะนำจากพี่เลี้ยง (พนักงานในหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบดูแลนักศึกษา) โดยเปรียบเสมือนกับนักศึกษาเป็นพนักงานจริงของหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งต้องยึดถือกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆเช่นเดียวกับพนักงานท่านอื่นๆ

6. การสอน หรือ วิธีการสอน หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญ เป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ เช่นวิธีสอนแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้และสามารถนำวิธีการดังกล่าวไปปรับใช้เพื่อการทำงานในอนาคตได้

7. ระบบทวิภาคี (Dual Vocational Training) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในรูปแบบของความร่วมมือ 2 หน่วยงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยสถานศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาองค์ความรู้ (Knowledge) ทฤษฎี (Theory) แนวคิด (Concept) ต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญไปสู่การปฏิบัติจริง ส่วนสถานประกอบการมีหน้าที่ในการพัฒนาฝีมือ ทักษะและความชำนาญเฉพาะด้านด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบประสบการณ์จริง (Authentic Experiences) ในสถานประกอบการต่างๆ ที่นักศึกษาเข้าไปเรียนรู้

8. สหกิจศึกษา (Co-operative Education) หมายถึง ระบบการศึกษารูปแบบหนึ่งที่เน้นการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการอย่างมีระบบ โดยจัดให้มีการเรียนในสถานศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานตามสถานประกอบการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่ตนเองได้รับทั้งจุดเด่นและจุดด้อยที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานในลักษณะพนักงานชั่วคราว โดยมีรูปแบบการประเมินที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือ

9. การฝึกหัด (Internship) หมายถึง กลไกการสร้างเสริมประสบการณ์จริงให้กับผู้เรียนโดยการทดลองกระทำจริง ปฏิบัติการจริง เฉกเช่นกับสิ่งต่างๆ จริง ตามสถานประกอบการภายใต้การกำกับดูแลจากผู้ที่ได้รับผิดชอบหลายฝ่าย อาทิ อาจารย์ผู้รับผิดชอบ หัวหน้างานที่สถานประกอบการแต่งตั้งให้ดูแลและสมาคมวิชาชีพเพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริงเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคตได้

10. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยที่ผู้เรียนต้องใช้ทักษะทางปัญญา ความรู้ การปฏิบัติการ การทำงานร่วมกันโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือ สนับสนุน รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

11. การเรียนรู้ด้วยโครงการ (Project-based Learning) หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองจากการคิด ค้นคว้า การวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เกิดเป็นโครงการ ตลอดจนก่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือข้อค้นพบ นำพาไปสู่ข้อสรุปที่ตนเองและคณะได้จากการปฏิบัติโครงการนั้น

12. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หลักสูตร เนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เทคนิควิธีการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครูที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษา กับผู้เรียนผู้ทำหน้าที่นักแสดง ที่ต้องแสดงบทบาทของตนเอง

13. ผลลัพธ์การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน หมายถึง ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นของการพัฒนานักศึกษาเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการตามสายวิชาชีพที่ตนเองได้ศึกษาจากสถานประกอบการจริง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work integrated Learning) สายธุรกิจบริการที่เป็นต้นแบบให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 40 แห่งทั่วประเทศไทยได้ทดลองใช้
2. ได้คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่จำนวน 100 เล่ม ที่ประกอบไปด้วย ก) ขั้นตอน วิธีการ กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร ข) ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการส่วนที่เกี่ยวข้อง (สถานประกอบการ ผู้ใช้บัณฑิต สถานที่ปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยง เป็นต้น) ค) ขั้นตอนการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการสอนแบบบูรณาการ ง) ขั้นตอนการเตรียมการและพัฒนานักศึกษาในรูปแบบ WIL จ) ขั้นตอนการวัดและประเมินผลตามรูปแบบการจัดจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work integrated Learning)
3. ได้แนวทางและวิธีการพัฒนารูปแบบการบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงานที่ดำเนินการนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ ได้